

çıkış, ēruptiō, ōnia, *f.*
— yapmak, ēruptiōnem faciō, ere; ērumpō, ere, rūpī, ruptum.
çıkma (karaya—), ēgrēssus, ūs, *m.*
çıkma (dışar—), ēgredior, ī, grēssus sum; exeō, ire, ī (īvi), itum;
(= bir yerden geçerek bir mevkie varmak), ēvādō, ere, sī, sum;
(fırtına), coorior, iri, ortus; (ağaca, dağa), ascendō, ere, dī, sum;
(arduda hastalık), afficiō, ere, fēcī, lectum;
(muharebeden muzaffer), ēvādā, ere, vāsī, vāsum;
(pınar v.s.), orior, orīrī, ortus;
(sadakatsız—), mē infidelēm praebeō, ēre;
(tepeye—), superō collem.
çılgınlık, furor, ōris, *m.*
çiçek, flōs, ōris, *m.*
çiftçi, colōnus, ī, *m.*
çiftlik, fundus, ī, *m.*
çirkin (= ayıp), turpis, e.
— iş, dēdecus, ōris, *n.*; ignominia, ae, *f.*
çizmek (etrafına daire—), circumscribō, ere, scripsī, scriptum.
çoban, pāstor, ōris, *m.*
çocuk, puer, ī, *m.*

çoğalmak, erēscō, ere, crēvī, crētum.
çoğaltmak, augeō, ēre, auxī, auctum,
çoğunluk, māior pars.
çok(= büyük ölçüde), magnopere.
bir çok, multī, ae, a;
pek çok, permultī, ae, a;
o kadar çok, tot;
... kadar çok, tot... quot.
— *adv.* multum; multō (*comp.* ile);
çok daha iyi, multō melius.
çok az, parum, *adv.*
çok defa (*comp.* ile) multīs partibus;
çok kere, saepe, saepius, saepissime;
ne kadar çok kere, quotiēns o kadar < < toliēns, tam saepe;
çok miktarda, multī, ae, a;
< < malik olmak, abundō, ī; mes. dīvitiis abundat.
çoktandır, çoktanberi, iampridem, iamdūdum;
çoktandır beni tehdit ediyor, iam diū mihi minatur.
çubuk, virga, ae, *f.*
çünkü, quod, quia [quia'yı yalnız hakiki sebep için kullanmalıdır. Bu münasebetle O. O. dan başka yerlerde *Indic.* alır]

dağ, mōns, ūs, *m.*;
— geçitleri, angustiae montium;
dağın eteğinde durmak, sub monte cōnsistō, ere, stitī, stitum.
dağılmak, dispergō'nun *pass.* (meclis için), dimitto'nun *pass.*
dağıtmak, dispergō, ere, sī, sum; dimitto, ere, misi, missum.
daha fazla, daha ileri, longius; ultrā.
daha ziyade; (vasıflar ve hareketleri mukayesede) magis; mes. magis cōnsiliō quam vīrtūte;
(derece ve miktarı mukayesede) plūs; mes. valet salus plūs quam libidō;
(tercih ifadesi için), potius; mes. cōnsilium potius quam vīs postulatur.
(umumi) etle zaman ve sayı için) amplius; mes. amplius horīs quattuor.
dahi, de, mümkün olan yerde idem kullanmalıdır Diğer yerlerde: quoque veya etiam. Quoque ilgili kelimeden sonra gelir.
dair (-e-), dē, *abl.*
daire çizmek (etrafına-), circumscribō, ere, rīpsī, rīptum.
danışmak, cōnsulō, ere, suluī, sultum, *acc.*

dar, angustus; artus, a, um.
darbe, ictus, ūs, *m.*
darılmak, irāscor, ī, irātus, dat.
darılmak, displiceō, ēre, uī, itum, *dat.*
dâva etmek, accusō, ī.
dâvacı, accusātor, ōris, *m.*
dâyayı kaybetti (bir mücadele v.s. de), actum est dē.
dâyayı müdafaa etmek, causam dēfendō, ere, dī, sum; causam dīcō, ere, dīxi, dictum.
davet etmek invitō, ī;
arcesō, ere, arcessivī, arcessitum; (içtimaa), convocō, ī.
davranmak, agō, ere, ēgī, actum., mē gerō, ere, gessī, gestum.
dayanamıyarak (hakarete), lacessitus; commōtus.
dayanmak (= mukavemet etmek), resistō, ere, restiti, dat.; sustineō, ēre; tinuī, tentum, *acc.*;
(erzak-), suppetō, ero, īvi, itum.
dayı, avunculus, ī, *m.*
de... de, et... et.
-de (= yanında), ad, *acc.*
debdebe, luxus, ūs, *m.*
defa (çok-, *comp.* ile), multīs partibus.
defnetmek, sepeliō, ire, īvi, pultum.

değer değer (-e), dignus, a, um, *abl.*

değersiz, vilis, o.

değmez, indignus, a, um, *abl.*

değnek, virga, *ae, f.*

değiştirmek, mūtō, *l.*

dehşet, pavor, ōris, *m.*; terror, ōris, *m.*

— vermek veya saçmak, iniiciō terrōrem, *dat.*

dehşetli, metuendus, a, um; gravis, e; terribilis, e.

delâlet etmek, significō, *l.*

deli, insānus, a, um; amēns, entis.; stultus, a, um.

— olmak, furō, *ere.*

delil, testimōnium, *ī, n.*

indiciūm, *ī, n.*

— göstermek, testimōnium dīcō, *ere, dīxī dictum;*

— teşkil etmek, indiciō esse.

delmek, trānsfigō, *ere, fixī, fixum.*

demek, dīcō, *ere, dīxī dictum.*

Birinin sözü olduğu gibi

naklediliyorsa inquit (==der)

kullanılır, ve sözün ilk bir

iki kelimesinden sonra gelir;

Tum ille ridēns «Hōc

vērō» inquit «optimum.»

(= diye çağırarak), appel-

lō, *l.*

demir, ferrum, *ī, n.*

(= demirden yapılmış), fer-

reus, a, um;

— almak, ancorās tollō,

ere, sustulī, sublātum;

— almak, ancoram iaciō, *ere, ieci, iactum*

demirli olmak veya durmak,

demir atmış olmak, in an-

coris stō, āre, steti, statum;

ad ancoram deligārī.

-den, quam; menli cümlelerde quam'sız sadece *abl.*

1. Diligentior est quam Polybius

2. Polybium sequāmur quō nemo fuit diligentior.

(— dışarı), *ex, abl.*

(— uzağa), *ab, abl.*

(— aşağı), *dē, abl.*

(= e dair), *dē, abl.*

(— başka), *praeter, acc.;*

praeter pelles, deriden

başka.

-denberi, zamandanberi, *ex quō tempore.*

deniz, mare, *is, n.;*

— kenarında, sahilde, maritimus, *adi.*

(= denizde yapılan), nāvālis, e.

— muharebesi yapmak, proelium nāvāle faciō, *ere, feci, factum.*

denizci, nauta, *ae, m.*

(denizden) gitmek, nāvīgō, *l.*

denize açılmak, nāvem solvō,

ere, solvi, solūtum;

ēvehor (in altum), *ī, vectus sum.*

denize indirmek (gemiyi—),

dēdūcō, *ere, dūxī, ductum.*

denk, pār, *is.*

der, (=söyler), inquit.

derler, rivayet ederler, ferunt.

derhal, statim; extemplō.

derin, altus, a, um.

dert, dolor, ōris, *m.*

deruhte etmek, suscipiō, *ere, cēpi, ceptum.*

desteklemek, sublevō, *l.*

devam etmek (harbe—), bel-

lum dūcō, *ere, dūxī, ductum;*

prōdūcō, *ere;*

(gemi yoluna—), cursum

teneō, *ēre;*

(yürüyüşe, yola—), iter con-

linuō, *l.*

devirmek, sternō; prōsternō,

ere, strāvī, strātum; ēvertō,

ere, vertī, versum.

devlet, civitās, ātis, *f.*

— işlerini idare etmek, rēm

pūblicam administrō, *l.*

devlete ait, pūblicus, a, um.

devletler hukuku, iūs gentium

devrilmek, cadō, *ere, cecidi,*

cāsum.

dışarı çekmek, ēliciō, *ere, cui,*

citum.

dışarı götürmek, sevk etmek,

ēdūcō, *ere, dūxī, ductum.*

dışarıya dökülmek veya atılmak,

effundor, *ī, fūsus.*

dışında, extrā, *acc.*

diğeri, biri... diğeri, alter...

alter; diğeri, alii; (= ka-

lanlar), ceteri.

dik, praeruptus, a, um.

dikkat, cūra, diligentia, *ae, f.*

dikkatle (dikkatlice) yazdı,

cum diligentia scripsit veya

magnā diligentia scripsit

[Sifat bulunmadığı zaman

umumiyetle cum kullanma-

lıdır.]

dikkatsizlik, negligentia, *ae, f.*

diktatör, dictator, ōris, *m.*

dilediğimiz gibi, ex sententia,

dili tutulmak, hayretinden di-

li tutulur, admiratus stupet.

dini akideler, din, religio, ōnis,

is, f.

dinlemek, audiō, *ire, ivi, itum.*

dinlememek, (emri), negligō,

ere, neglexi, neglectum.

dinlenmek, quiescō, *ere, qui-*

ēvi, quietum; se reficere

feci, factum.

dip, imus, a, um.

direk (gemide), mālus, *ī, m.*

disiplin, disciplina, *ae, f.*

dizmek (orduyu harb nizamın-

da), instruō, *ere, struxi,*

structum.

doğmak, nascor, *ī, natus.*

doğru, (= dürüst), probus; ius-

lus, a, um.

(= hakikat), verus, a, um.

(-e -), ad, acc.

(= doğruca, doğrudan doğ-

ruya), rectō itinere; directō

— ilerlemek, gitmek; rec-

tō cursu petō, *ere, ivi, pe-*

titum.

doğruyu söylemek, vera loquor, i, cūlus.
doktor, medicus, i, m.
dokumak, texō, ere, texuī, textum.
dokunmak, tangō, ere, teligī, tactum.
dolaşmak, vagor, i.; errō, i. dolayısıyla, -den dolayı, ob, acc.; propter, acc.
doldurmak, compleō; repleō, ěre, ěvī, ětum.
dolu, plēnus, a, um, gen. veya abl.
dolup taşmak, (= çok miktarda malik olmak), abundō i. mes. divitiis abundat.
donanma, classis, is, f. donanmalar birbirine hücum eder, classes concurrunt. kuvvetli bir donanmaya malik olmak, nāvibus plurimum posse.
donanmayı teçhiz etmek, donatmak, naves, classem armō, i.; instruō, ere, instruxī, instructum.
donatmak, teçhiz etmek, Instruō, ere, struxī, structum.
dost, amicus, i, m.
dostluk, amicitia, ae, f.
dökmek, effundō, ere, fūdī, fūsum.
dökülmek (dışarıya-), effundor, i, fūsus.

döndürmek, convertō, ere, tī, sum.
dönerek (geri-), conversus.
dönmek, (geri-) redeō, ěre, ětī, itum; regredior, i, grēssus; (bilh. işini başarmadan), revertor, i, versus; mē vertō, ere, tī, sus; convertor.
dönüp kaçmak, terga vertō, ere, vertī, versum.
dört nala, citātō equō.
dövmek, caedō, ere, cecidī, caesum.
dua etmek, precor, i.
duçar etmek (birisini bir şeye-), aliquem afficiō, ere, fēcī, fectum, abl.
durdu (dedi-), dicēbat.
durma, mora, ae, f.
durmak, cōnsistō, ere, stitī, stitum.
duvar, paries, etis, m.; murus, i, m.
duymak, audiō, ěre, ivī, itum.
duyulmamış, inauditus, a, um.
dümeni, gubernātor, ōris, m.
dün, herī.
dünya, orbis terrārum; orbis, is, m.; (kâinat) mundus, i, m.
dünyanın neresinde? ubī gentium?
dürüst, probus; iustus, a, um.
düşkün, perditus, a, um.
düşman (unumī, millī), hostis, is, m. f.;

(hususî, şahsî), inimicus, i, m.
— ilân etmek, hostem dēcernō, ere, crēvī, crēlum. düşmanın ikmal alınmasına mâni olmak, ikmalini kesmek, hostēs commeātū intercludō, ere, ūsī, ūsum; prohibeō, ěre, uī, itum.
düşmek, cadō, ere, cecidī, caesum; (şehir için-), capior, i, captus;
dēlabor, i, lāpsus;
collabor, i, lāpsus.
düşünmek, putō, i.; arbitror, i; existimō, i.; reor, rērī, ratus; cōgitō, i.; reputō, i.; dēliberō, i. ^{opinor, -ari, -utus} _{delibero}
Roma'ya gitmeyi düşünüyorum, Rōmam ěre cōgitō; Ne düşünüyorsun? senin fikrin, kanaatın nedir? Quīd sentis?
düşünerek, ratus (reor).
düşünmeden, tōmerē; inconsultē.
düşürmek, (şehir v. s. yi zaptetmek), redigō, ere, ěgī, āctum.
düzgün gitmek, prōficiō, ere, fēcī, fectum.
-e bilmek, possum, posse, potuī
-e dair, dē, abl.
-e doğru, ad, acc.
-e kadar (= — inciye kadar), dum; dōnec; quoad.
(= ta-e kadar), usque ad.
ebedî, sempiternus, a, um; immortalis, e.
ebeveyn, parēns, entis, m. f.
ecdat, māiores, ōrum, m. pl.
ecnebi, externus, a, um.
efendi (= kölenin sahibi), dominus, i, m.
Eflâtun, Platō, ōnis; m.
eğer, sī.
ehemmiyet vermek, (bir sâ-nata), studeō, ěre, uī.
ehemmiyeti vardır, interest, rēfert (gen.; yalnız şahıs zamirleri; meā, tuā, v.s.) Çok veya büyük ehemmiyeti vardır, multum veya magnī interest.
ekin, seges, etis, f.
ekip biçmek, colō, ere, coluī, cultum.
ekmek, pānis, is, m.
(ekin v.s. için), serō, ere, sēvī, satum.
ekserisi, plērīque; māior pars.
ekseriyet, māior pars.
el'an, adhūc.
elbette, certō; sine dubiō.
elbise, ōrnātus, ūs, m.; vestis, is, f.; vestimentum, i, n.; vestitus, ūs; m.
elçi, lēgātus, i, m.